

Javítóintézeti nevelés

A javítóintézeti nevelés helye a fiatalkorúak
büntető igazságszolgáltatási rendszerében

2016.

Ranga Attiláné

”jó szóval oktasd, játszani is
engedd szép, komoly fiadat!”

/József Attila/

Tartalomjegyzék

1.	A javítóintézeti nevelés végrehajtása, speciális szabályai	3
1.1.	A javítóintézeti nevelés fogalma, célja	3
1.1.1.	A javítóintézeti nevelés célja	3
1.1.2.	A javítóintézeti nevelés fogalma	3
1.2.	A fiatalok befogadása, elhelyezése, ellátása:.....	4
1.2.1.	A javítóintézetbe történő befogadás.....	4
1.2.2.	Elkülönítés, elhelyezés.....	8
2.	A javítóintézeti nevelés során alkalmazható reintegrációs programok	10
2.1.	A foglalkoztatás formái.....	10
2.1.1.	Oktatás, képzés.....	10
2.1.2.	Önkiszolgáló tevékenység, munkafoglalkoztatás	11
2.1.3.	A munkafoglalkoztatás ideje	12
2.1.4.	Sport, szabadidős tevékenység, vallásgyakorlás	12
2.2.	A kapcsolattartás formái	13
2.2.1.	Levelezés	14
2.2.2.	Telefonbeszélgetés.....	14
2.2.3.	Csomagküldés.....	14
2.2.4.	Látogatás	15
2.2.5.	A kimenő.....	15
2.2.6.	Az eltávozás	15
2.2.7.	Szabadság	15
2.2.8.	Családi konzultáció és családterápiás foglalkozás.....	16
2.2.9.	Rendkívüli eltávozás	17
2.3.	Az ösztönző rendszer.....	17
2.3.1.	Jutalmazás fogalma	17
2.3.2.	A jutalmazás célja:.....	18
2.3.3.	A jutalmazás formái.....	18
2.4.	A fegyelmi eljárás	18
2.4.1.	A fiatalokkal szemben a kiszabható fegyelmi büntetések	19
2.4.2.	A fegyelmi eljárás menete.....	19
2.4.3.	A javítóintézetből történő engedély nélküli eltávozás.....	20
2.4.4.	Zárt jellegű javítóintézeti részleg.....	21
2.5.	Az előzetes letartóztatás végrehajtása, szabályai	22

2.6.	Befogadás szabályai.....	22
2.7.	Ellátás szabályai	23
2.8.	Felügyelet szabályai.....	23
2.9.	Oktatás, képzés, munkafoglalkoztatás szabályai.....	23
2.10.	Jutalmazás szabályai.....	23
2.11.	Szökés	23
2.12.	Kapcsolattartás	23
2.13.	A végrehajtás helyének megváltoztatása	24
2.14.	A társadalmi reintegráció előkészítése.....	25
2.14.1.	Ideiglenes elbocsátás és elbocsátás a javítóintézetből	25
2.14.2.	Az ideiglenes elbocsátás előkészítése során	25
2.14.3.	Végleges elbocsátás.....	26
2.14.4.	Az ideiglenes és a végleges elbocsátás közös szabályai	27
2.15.	Utógondozás.....	27
2.15.1.	Az elhelyezést az igazgató megszünteti	28

1. A javítóintézeti nevelés végrehajtása, speciális szabályai

1.1. A javítóintézeti nevelés fogalma, célja

A 1/2015.(I.14.) EMMI rendelet a javítóintézetek rendtartásáról, valamint a 2013.évi CCLX.törvény a büntetések , az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról

Ezek alapján:

- A javítóintézeti nevelés végrehajtása során a fiatalokkal szemben emberi méltósága tiszteletben tartásával, életkori szükségletei figyelembevételével kell bánni, és a törvényben meghatározott korlátozások kivételével gondoskodni kell jogai megkülönböztetés nélküli biztosításáról és védelméről.
- A javítóintézeti nevelés végrehajtása alatt a törvényes képviselő gondozási és nevelési joga szünetel, ez a jog a javítóintézet igazgatóját (a továbbiakban: igazgató) illeti meg.
- Jelen törvény értelmében fiatalok alatt érteni kell a tizennyolcadik életévét betöltött, de huszonegyedik életévét meg nem haladott javítóintézeti neveltet is.

1.1.1. A javítóintézeti nevelés célja

- A javítóintézetben folyó nevelés célja a fiatalok társadalmi beilleszkedésének elősegítése, ennek érdekében beilleszkedési zavarai enyhítése, pszichés állapota rendezése, iskolázottsága, szakmai képzettsége fejlesztése, az alapvető erkölcsi normák elfogadtatása, az egészséges életmódra való felkészítése. A nevelés során kiemelten kell foglalkozni az alkohol és a kábítószer veszélyeivel, a szexuális élet problémáival.

1.1.2. A javítóintézeti nevelés fogalma

- Az intézetben olyan kompenzáló és korrigáló nevelést kell a fiatalok számára biztosítani, amely egyidejűleg törekszik a fiatalok megelőző életútja hiányainak pótlására és a fiatalok bűnelkövetésének hátterében rejlő hibás viszonyulási rendszer kijavítására.

Mindezek érdekében:

- A nevelés fontos eszköze a jutalmazás és a büntetés.
- Gondoskodni kell arról, hogy a fiatalok hozzájusson ahhoz a terápiához, amely személyiségfejlődésének korrekciójához, személyiségzavara, beilleszkedési zavarai enyhítéséhez, szenvedélybetegsége gyógyításához szükséges, illetve, hogy a fogyatékos fiatalok megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljen.
- A nevelés során intézetben belüli és kívüli programokkal kell elősegíteni a fiatalok műveltségi szintjének emelését, ismereteinek bővítését, képességeinek

kibontakoztatását, a szabadidő hasznos és kulturált eltöltését. Gondoskodni kell az egészséges fejlődését biztosító, mozgásigényét kielégítő sportolási lehetőségekről.

- Lehetővé kell tenni, hogy a fiatalok az intézeten belül a házirendben meghatározott időben és módon, szabadon gyakorolhassák vallásukat. A fiatalok az egyháza képviselőjével ellenőrzés nélkül tarthatnak kapcsolatot. A kapcsolat felvételét bármelyik fél kezdeményezheti. A fiatalok vallási hovatartozásáról az intézet nyilvántartást nem vezethet, az ezzel kapcsolatos adatokról tájékoztatást nem adhat.
- Elő kell segíteni, hogy a nemzeti vagy etnikai kisebbséghez tartozó fiatalok az intézetben is megőrizhessék kisebbségi önazonosságukat, ápolhassák hagyományait, hozzájuthasson a kisebbség kulturális értékeihez

1.2. A fiatalok befogadása, elhelyezése, ellátása:

- A javítóintézeti nevelést e törvény és a javítóintézetek rendtartásáról szóló jogszabályban meghatározott intézeti rend szerint kell végrehajtani. A javítóintézet belső életének rendjét a házirend tartalmazza, amit az igazgató állapít meg. A házirend jóváhagyása a gyermekek és az ifjúság védelméért felelős miniszter hatáskörébe tartozik.
- A fiatalok gondozását és nevelését a gyermekek védelméről szóló törvény rendelkezései és a javítóintézetek működése során irányadó szakmai szabályokban meghatározott elvek szerint kell biztosítani.

1.2.1. A javítóintézetbe történő befogadás

- Javítóintézeti nevelés elrendelése esetén a bíróság értesítése és intézkedése alapján a fiatalok a megjelölt intézetet felveszi. Bírósági értesítés hiányában az intézet megtagadja a fiatalok befogadását.
- Befogadáskor az intézet megállapítja a fiatalok személyazonosságát. Az intézet a befogadást megtagadja, ha az előállított, vagy önként jelentkező fiatalok nem azonosak a bírósági értesítésben megjelölt személyekkel.
- A befogadás megtagadásáról és annak okáról az előállító szervet és a javítóintézeti nevelés végrehajtásáról rendelkező bíróságot haladéktalanul értesíteni kell.
- Ha a fiatalok a bíróság értesítésében megjelölt időpontban az intézetben nem jelent meg, erről az intézet igazgatója a bíróságot tájékoztatja.
- A javítóintézeti nevelés az intézetbe való felvétel első napjával kezdődik, és időtartama az intézetből történt engedély nélküli eltávozás idejével meghosszabbodik.
- A fiatalok mindaddig nem helyezhetők közösségbe, amíg egészségügyi vizsgálata nem történt meg. A fiatalok nyilatkoztatni kell betegségéről és rendszeres gyógyszereszedéséről. Közegészségügyi, járványügyi kockázat esetén a fiatalok egészségügyi elkülönítéséről kell gondoskodni.

- Ha a fiatakorún a befogadáskor külsérelmi nyomot észlelnek, vagy a rendőrségi fogdából, büntetés-végrehajtási intézetből, másik javítóintézetből átkísért fiatakorú azt állítja, hogy bántalmazták, haladéktalanul orvosi vizsgálatot kell végezni, jegyzőkönyvet felvenni, melynek egy példányát az átkísérést végrehajtó szervnek, illetve a törvényességi felügyeletet ellátó ügyésznek meg kell küldeni.
- A javítóintézet ideiglenesen fogadja be a fiatakorút, ha a személyazonossága kétséges, illetve, ha a bírósági értesítés hiányos, vagy ha a javítóintézeti nevelés elrendeléséről szóló értesítés hiányzik, de a fiatakorú rendelkezik a javítóintézeti nevelését lerendelő jogerős bírói ítélettel. Ideiglenes befogadás esetén a javítóintézet haladéktalanul intézkedik a személyazonosság tisztázása, a hiányos irat kiegészítése vagy pótlása iránt.
- Az ideiglenes befogadás az arra okot adó körülmény megszűnéséig, de legfeljebb tizenöt napig tarthat.
- A fiatakorú adatait a gyermekek védelméről szóló törvény rendelkezései szerint nyilvántartásba veszi (a továbbiakban: fiatakorúak nyilvántartása), és személyi adatlapot állít ki róla,
- A fiatakorúról arcképmást készít, ami a ki- és belépés ellenőrzése érdekében kiállítandó javítóintézeti azonosító kártyán használható. A javítóintézeti kártya igazolja a fiatakorú személyazonosságát.
- A nevelő egyéni nevelési tervet készít a fiatakorú számára a befogadásakor készített szakértői vizsgálatok megállapításai, családi kapcsolatairól beszerzett tájékoztatás, a javítóintézetbe kerülése előtt készített pedagógiai, pszichológiai vélemények, valamint a befogadást követően tapasztalt viselkedése és az egyéni beszélgetések során szerzett információk figyelembevételével. Ha a fiatakorúnak egyéni pszichológiai gondozásra is szüksége van, a pszichológus egyéni gondozási tervet készít.
- A javítóintézet rendjének fenntartása érdekében gondoskodni kell – az ébresztőtől a takarodóig – a fiatakorú folyamatos felügyeletéről, tevékenysége irányításáról, valamint éjszakai nyugalma biztosítása érdekében a hálóterem rendszeres ellenőrzéséről.
- A fiatakorút a befogadást követő nyolc napon belül tájékoztatni kell a javítóintézeti nevelés kezdő napjáról és az elbocsátás várható időpontjáról
- A befogadott fiatakorú elhelyezésére a javítóintézet befogadó csoportot működtet, ahol a fiatakorú a végleges csoportba helyezéséről szóló döntés meghozataláig – legfeljebb azonban egy hónapig – tartózkodik.
- A fiatakorú személyiségének, értelmi képességeinek, egészségi állapotának a feltárása érdekében a javítóintézet – jogszabályban meghatározott működési rend szerint – szakértői csoportot működtet, amelynek pszichológus, gyógypedagógus és orvos tagja végzi el a befogadáskor a szükséges vizsgálatokat.
- A szakértői csoport a vizsgálat eredményei alapján javaslatot tesz a javítóintézet igazgatójának a fiatakorú végleges csoportba helyezésére és jelzi, ha a fiatakorú

fogyatékosága miatt gyógypedagógiai nevelésre szorul, vagy személyiségzavara, egészségi állapota miatt sajátos nevelést, oktatást, gyógyítást igényel.

- A végleges csoportba helyezésről az igazgató vagy e feladattal megbízott helyettese dönt.
  - A javítóintézet a fiataikorú részére a gyermekek védelméről szóló törvény szerint teljes körű ellátást biztosít és ellátja a fiataikorú gondozását, nevelését és felügyeletét.
  - A javítóintézeti nevelés végrehajtása során gondoskodni kell a fiataikorú oktatásáról, képzéséről, munkafoglalkoztatásáról, továbbá a művelődési, a sportolási és megfelelő szabadidős tevékenység feltételeiről.
  - A befogadáskor az intézet átveszi a fiataikorútól azokat a tárgyakat, amelyeket nem tarthat magánál. Az átvett tárgyakról az intézet tételes felsorolás alapján átvételi elismervényt készít, és gondoskodik azok biztonságos megőrzéséről.
- A fiataikorú nem tarthat magánál olyan tárgyat:**
- amelynek birtoklása a közbiztonságot veszélyezteti vagy jogszabályba ütközik,
  - amely a javítóintézet rendjét, biztonságát, valamint ezek fenntartását és ellenőrzését, saját vagy mások életét, testi épségét és egészségét veszélyezteti,
  - amely alkalmas arra, hogy használatával a fiataikorú – önállóan vagy másokkal közösen – bűncselekményt kövessen el, vagy – amennyiben ellene büntetőeljárást folytatnak – a büntetőeljárás eredményességét veszélyeztesse.
- Letétbe kell helyezni továbbá a fiataikorú értéktárgyait és a nála lévő készpénzt. Az öregségi nyugdíj legkisebb összegét meghaladó értékben átvett készpénzt a javítóintézet letéti számláján kell elhelyezni. Az öregségi nyugdíj legkisebb összegét meg nem haladó értékben átvett készpénz, valamint - a letéti számlán történő elhelyezésig - az egyéb készpénz megőrzését a pénzügyi és házipénztári szabályzatban meghatározottak szerint kell biztosítani. Erről a javítóintézet értesíti a fiataikorú törvényes képviselőjét.
  - A fiataikorú a törvényes képviselője hozzájárulásával, és az intézet igazgatójának engedélyével az intézetben saját ruháját használhatja. Amennyiben a fiataikorúnak nincs megfelelő ruházata, vagy nem kívánja a saját ruháját használni, befogadáskor el kell látni intézeti ruházattal, és gondoskodni kell - a fiataikorú kérésének figyelembevételével - a leadott saját ruha raktározásáról vagy a törvényes képviselő részére történő megküldésről.
  - A fiataikorú által magával hozott gyógyszereket az egészségügyi részlegre kell leadni.
  - Ha a fiataikorúnál fegyvernek minősülő tárgy, lőszer vagy kábítószer van, azt át kell adni az intézmény székhelye szerint illetékes rendőri szervnek.
  - Az intézet a befogadott növendéket törzskönyvi nyilvántartásba veszi, és személyi adatlapot állít ki róla. Az intézet a törvényben meghatározottak szerint adatszolgáltatást teljesít, és felelős az adatvédelmi szabályok betartásáért.

A fiataikorúról az intézet fényképet készít, és a 5. számú melléklet szerinti azonosító kártyát állít ki a befogadástól számított nyolc munkanapon belül, amely igazolja a fiataikorú személyazonosságát.

- **A befogadáskor szóban és írásban tájékoztatni kell a fiataikorút** a saját anyanyelvén, vagy az általa ismert más nyelven:
  - a végrehajtás rendjéről a jogairól és azok gyakorlásának módjáról, valamint kötelezettségeiről,
  - a jutalmazás rendjéről,
  - az intézet házirendjéről,
  - a javítóintézet engedély nélküli elhagyásának Bv tvr. 377. § és a 380. § (2) bekezdésében foglalt következményéről, és
  - a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 122. §-ban foglalt, a javítóintézeti nevelés szabadságvesztésre való átváltoztatásának szabályairól,

  - a büntetés-végrehajtási ügyben a panaszjogról és a jogorvoslati lehetőségekről,
  - a büntetés-végrehajtási ügyben őt megillető védelemhez való jogról,
  - a végrehajtás során az őt megillető anyanyelv használatához való jogról,
  - a büntetés-végrehajtási ügy irataiba és az egészségügyi dokumentációba való betekintéshez való jogról,
  - a kapcsolattartás formáiról,
  - a konzuli hatóságok értesítéséhez való jogról,
  - az intézetben betartandó magatartási szabályokról, a fegyelmi felelősségről és a fegyelmi eljárás rendjéről,
  - a kényszerítő eszközökről, a biztonsági intézkedésekről, különösen az elektronikus megfigyelési rendszer alkalmazására vonatkozó szabályokról,
  - a büntetés, az intézkedés, valamint a szabálysértési elzárás kezdő és utolsó napjáról, valamint a feltételes szabadságra bocsátás, illetve ideiglenes elbocsátás esedékessége napjáról,
  - a kártérítési felelősség rendjéről,
  - az egészségügyi ellátáshoz való jogról,
  - a betegjogok érvényesüléséről.

- Ha a fiataikorú nem tud olvasni, a tájékoztatást szóban kell megadni. A tájékoztatás megtörténtét és annak tudomásulvételét – két tanú jelenlétében- írásban kell rögzíteni.

- A befogadást követő nyolc napon belül tájékoztatni kell a fiataikorút a javítóintézeti nevelés kezdő és utolsó napjáról, valamint az ideiglenes elbocsátás első lehetséges időpontjáról.

- **Az intézet a fiataikorú befogadásáról - a befogadás és a várható elbocsátás napjának megjelölésével – nyolc munkanapon belül írásban értesíti:**
  - az elsőfokú ítéletet hozó bíróságot,
  - a fiataikorú lakóhelye szerint illetékes gyámhivatalt,

- a nevelésbe vett, illetve az ideiglenes hatállyal elhelyezett fiataikorú nevelésbe vételét vagy ideiglenes hatályú elhelyezését elrendelő gyámhivatalt,
- a fiataikorú törvényes képviselőjét,
- a nevelésbe vett, illetve ideiglenes hatállyal elhelyezett fiataikorú szülőjét, kivéve, ha szülői felügyeleti jogát a bíróság megszüntette,
- a nevelésbe vett fiataikorú esetében a gondozását, nevelését végző gyermekotthont vagy nevelőszülőit,
- a fiataikorú számára kirendelt pártfogó felügyelőt, és
- a bűnügyi nyilvántartást vezető Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatalát.

1.2.2. Elkülönítés, elhelyezés

- A javítóintézeti nevelés végrehajtása során el kell különíteni a fiúkat a lányoktól.
- A fiataikorúak életkoruk, továbbá egészségügyi és nevelési szempontok szerint csoportosíthatók.
- A tizenhatodik életévüket be nem töltött és a tizenhatodik életévüket betöltött javítóintézeti nevelteket a javítóintézetben külön lakóegységben kell elhelyezni, kivéve ha a fiataikorú érdekében az igazgató ettől eltérően rendelkezik.
- Ha a javítóintézeti nevelés végrehajtására jelentkező fiataikorú az intézetbe magával hozza felügyelet nélkül maradó gyermekét, az intézet igazgatója:
  - haladéktalanul megkeresi a székhelye szerint illetékes járási (fővárosi kerületi) gyámhivatalt - hivatali időn kívül a rendőri szervet - a gyermek ideiglenes hatályú beutalása végett, vagy
  - bekezdésben foglalt feltételek fennállása esetén a fiataikorú anyja kérelmére engedélyezi a fiataikorú anyának az egy év alatti gyermekével történő együttes elhelyezését, vagy
  - a fiataikorú szülő kérelmére engedélyezheti a fiataikorú szülő és az egy évet betöltött gyermek együttes elhelyezését.

A fiataikorúnak és gyermekének együttes elhelyezése

- A fiataikorú kérelmére gyermeke vele együtt helyezhető el a javítóintézetnek erre a célra létrehozott részlegében, a kérelemről az igazgató dönt.

Az együttes elhelyezés akkor engedélyezhető, ha:

- a) a fiataikorú nyilatkozik arról, hogy vállalja gyermeke gondozását, és
- b) a gyermek törvényes képviselője hozzájárul a gyermek javítóintézetben történő elhelyezéséhez.

A fiataikorú és a gyermek együttesen nem helyezhető el, ha

- a) a bíróság a szülői felügyeletet a fiatalkorú valamennyi gyermekével kapcsolatosan megszüntette,
- b) a fiatalkorú ellen a gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény miatt eljárás indult, vagy
- c) a fiatalkorú egészségi állapota miatt a gyermek gondozását, nevelését nem tudja ellátni. Ez utóbbi esetben, ha az anya a gyermekét szoptatja, a gyermek a javítóintézet gyermekkörletén elhelyezhető.

- A gyermeke gondozását ellátó fiatalkorú számára olyan napirendet kell előírni, amely lehetővé teszi a gyermeke gondozásával kapcsolatos feladatainak az ellátását. Arra az időre, amíg a fiatalkorú iskolai oktatáson, szakképzésen vagy más fejlesztő foglalkozáson vesz részt, a gyermeke felügyeletéről a javítóintézet gondoskodik.

- Az állapotos és a kisgyermekes fiatalkorúnak az egészségét védő és a gyermek fejlődését szolgáló, e törvényben nem szabályozott jogai nem korlátozhatók. Ha a szülésre a javítóintézeti nevelés végrehajtása alatt kerül sor, és az együttes elhelyezést kizáró ok nem áll fenn, a gyermeket egyéves koráig az anyjával együtt kell elhelyezni.

- A gyermek feletti szülői felügyeletet gyakorló vagy a gyermekkel kapcsolattartásra jogosult másik szülő, valamint a gyám részére heti egy alkalommal a kapcsolattartást és a gyermek fejlődéséről a megfelelő tájékoztatást biztosítani kell.
- Együttes elhelyezés esetén a javítóintézet biztosítja:
  - o a rendszeres és folyamatos orvosi ellátást,
  - o a területi védőnői szolgálat igénybevételét, és
  - o a gyermek folyamatos felügyeletét és a felügyeletet ellátó személy állandó látó-, illetve hallótávolságon belül tartózkodását;
  - o a tárgyi feltételek körében
  - o az együttes elhelyezést biztosító lakóegységben a gyermek korosztályának megfelelő baleset-megelőzési szabályok megtartását,
  - o a gyermek számára a külön játszóhelyet és leválasztott szobarészt, és
  - o a gyermek ellátásához szükséges biztonságos, célszerű berendezési és felszerelési tárgyak, eszközök meglétét.
- Az együttes elhelyezés esetén a javítóintézetben nevelkedő csecsemő táplálására az egészséges csecsemő táplálásáról szóló, az egészségügyért felelős miniszter által kiadott szakmai protokoll az irányadó.
- Együttes elhelyezés esetén a javítóintézetben nevelkedő gyermek teljeskörű ellátásban részesül.
- Együttes elhelyezés esetén a fiatalkorú gyermeke számára biztosítani kell a gyermek életkorának megfelelő ellátásához szükséges eszközöket, ruhaneműt, tisztálkodási és testápolási szereket, valamint textíliákat, továbbá gyermekenként három váltás ágyneműt.

2. A javítóintézeti nevelés során alkalmazható reintegrációs programok

- A javítóintézeti gondozás és nevelés során kiemelten foglalkozni kell:
  - o az önellátásra való képesség fejlesztésével,
  - o a betegségmegelőzéssel, egészségmegőrzéssel és egészségfejlesztéssel,
  - o a lelki egészségfejlesztéssel és az egészséges táplálkozással, testmozgással,
  - o a családi életre, párkapcsolatra történő felkészítéssel,
  - o az alkoholfogyasztás, a dohányzás és a kábítószer-fogyasztás veszélyeivel, ezek megelőzésével, és
  - o a dohányzásról való leszokás támogatásával.
- A javítóintézetben olyan kompenzáló és korrigáló nevelést kell a fiatalkorú számára biztosítani, amely egyidejűleg törekszik a fiatalkorú megelőző életútja hiányainak pótlására és a fiatalkorú bűnelkövetésének hátterében rejlő hibás viszonyulási rendszer kijavítására. A nevelés fontos eszköze a jutalmazás és a fegyelmi vétséget elkövető fiatalkorúra kiszabott büntetés.
- A javítóintézetben gondoskodni kell arról, hogy a fiatalkorú hozzájusson ahhoz a terápiához, amely személyiségfejlődésének korrekciójához személyiségzavara, beilleszkedési zavara enyhítéséhez, szenvedélybetegsége gyógyításához szükséges, valamint arról, hogy a fogyatékossgal élő fiatalkorú megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön.

2.1. A foglalkoztatás formái

- oktatás, képzés,
- önkiszolgáló tevékenység,
- munkafoglalkoztatás,
- sport és szabadidős tevékenység, vallásgyakorlás.

2.1.1. Oktatás, képzés

- Az intézetben folyó oktatás, képzés célja a fiatalkorú iskolai hiányosságainak pótlása, megkezdett tanulmányainak folytatása, és a munkaerő-piaci esélyeit növelő képzettség megszerzése.
- Az alapfokú iskolai végzettséggel nem rendelkező fiatalkorút - ha tanköteles - be kell íratni általános iskolába, ha a tankötelezettsége megszűnt, kérelmére biztosítani kell, hogy általános iskolai oktatásban részt vehessen. A fogyatékos fiatalkorú számára a fogyatékossg típusának megfelelő iskolai oktatást kell biztosítani.

- Ha a fiatalkorú tanítási év közben érkezik, lehetővé kell tenni, hogy haladéktalanul bekapcsolódjon az oktatásba. A bármely okból hátrányos helyzetben lévő, a beilleszkedési zavarral, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzdő tanuló felkészülését egyéni foglalkoztatás keretében segíteni kell.
- Ha a fiatalkorú középiskolai tanulmányait nem fejezte be, kérelmére lehetőséget kell teremteni arra, hogy magántanulóként pedagógus segítségével folytathassa tanulmányait a középiskolában.
- Azt a fiatalkorút, aki általános iskolai tanulmányait befejezte, életkora, érdeklődési köre, képességei és egészségi alkalmassága figyelembevételével be kell vonni az intézetben folyó szakképzésbe, melyet a szakképzésre vonatkozó jogszabályoknak megfelelően kell szervezni.
- A szakképzés szervezhető iskolarendszerű és iskolarendszeren kívüli oktatás formájában.
- A fiatalkorú és törvényes képviselője közös kérelme, valamint a közoktatási vagy szakképzési intézménynek a fiatalkorú felvételére kötelezettséget vállaló nyilatkozata alapján a javítóintézet igazgatója engedélyezheti, hogy a fiatalkorú az intézeten kívül folytassa tanulmányait.
- Az igazgató előírja, hogy a fiatalkorú mennyi időt tölthet az intézeten kívül, és milyen szabályokat kell betartania. A szabályok ismételt vagy súlyos megszegése esetén az igazgató az engedélyt visszavonhatja. Az igazgató lehetőséget biztosíthat arra, hogy a fiatalkorú magántanulóként folytathassa tanulmányait.
- A tanulmányok folytatása céljából az intézeten kívül töltött idő alatt a fiatalkorú az azonosító kártyával és az intézet által kiállított - az intézeten kívüli tartózkodásra jogosító - engedéllyel igazolja magát

2.1.2. Önkiszolgáló tevékenység, munkafoglalkoztatás

- A fiatalkorú az önkiszolgálás keretében - a házirendben foglaltak szerint - gondoskodik a háló-, tanulószobák, a közös nappalik, a hozzájuk tartozó folyosók és fürdőhelyiségek takarításáról, környezete rendben tartásáról. Az önkiszolgáló tevékenységet a fiatalkorú díjazás nélkül végzi.
- Az intézet a munkafoglalkoztatás keretében a következő lehetőségeket biztosíthatja a fiatalkorú számára:
  - a) munkavégzés az intézmény működési körén belül,
  - b) munkavégzés más gazdálkodó szervezetnél,
  - c) részvétel az intézet vállalkozási tevékenységében.

2.1.3. A munkafoglalkoztatás ideje

- a) tizenhat éven aluli fiatalok esetében nem haladhatja meg a heti húsz órát,
  - b) tizenhat éven felüli fiatalok esetében nem haladhatja meg a heti negyven órát.
- A munkafoglalkoztatás során biztosítani kell az egészséges és biztonságos munkavégzés feltételeit, és a fiatalokat ki kell oktatni a munka-, tűz- és balesetvédelmi szabályokra.
  - A fiatalok nem végezhet egészségre ártalmas munkát, és nem osztható be éjszakai munkára. A munkafoglalkoztatás során különös figyelemmel kell lenni arra, ha a fiatalok várandós, vagy ha a gyermekével együttes elhelyezésben részesül.
  - A munkafoglalkoztatásért a fiatalokat díjazásban kell részesíteni. A díjazás óránkénti mértéke nem lehet kevesebb a kötelező legkisebb órabér 30%-ánál.
  - A munkafoglalkoztatás rendjét, a díjazás mértékét és megállapításának szempontjait a munkafoglalkoztatási szabályzat határozza meg.
  - A fiataloknak és törvényes képviselőjének közös kérelmére, valamint a munkáltatónak a fiatalok alkalmazását vállaló nyilatkozata alapján az intézet igazgatója engedélyezheti, hogy a fiatalok az intézeten kívül végezzék munkát.
  - Az intézeten kívüli munkavégzésre, az intézeten kívül folytatott tanulmányokra vonatkozó szabályok az irányadók. A munkavégzés céljából a javítóintézeteken kívül töltött idő alatt a fiatalok az azonosító kártyájával és az eltávozási engedéllyel igazolja javítóintézeteken kívüli tartózkodásának jogszerűségét.

2.1.4. Sport, szabadidős tevékenység, vallásgyakorlás

- A nevelés során intézeten belüli és kívüli programokkal kell elősegíteni a fiatalok műveltségi szintjének emelését, ismereteinek bővítését, képességeinek kibontakoztatását, a szabadidő hasznos és kulturált eltöltését. Gondoskodni kell az egészséges fejlődését biztosító, mozgásigényét kielégítő sportolási lehetőségekről.
- A javítóintézet elősegíti, hogy
  - a fiatalok az általa választott vallást gyakorolni tudja, és
  - a valamely nemzetiséghez tartozó fiatalok a javítóintézetben is megőrizhesse önazonosságát, ápolhassa hagyományait, hozzájuthasson nemzetisége kulturális értékeihez.
- A javítóintézet megfelelő körülmények megteremtésével is biztosítja, hogy a fiatalok kapcsolatot tartson - törvényben meghatározott esetekben ellenőrzés nélkül - az arra jogosult személyekkel, szervezetekkel

2.2. A kapcsolattartás formái

- levelezés,
- telefonbeszélgetés,
- csomagküldés,
- látogatás,
- kimenő, eltávozás, szabadság
- családi konzultáció, családterápiás foglalkozás

A fiatalkorú kapcsolattartása

Kapcsolattartásra jogosult a fiatalkorú a hozzátartozójával, szülői felügyeleti jogát gyakorló szülőjével, más törvényes képviselőjével, ha a kapcsolattartást kizáró ok nem merült fel.

A javítóintézet szorgalmazza, hogy a fiatalkorú kapcsolattartásra jogosult hozzátartozóival megfelelő kapcsolatot tartson, azokat fejlessze, egyben elősegíti, hogy a nevelésbe vett kapcsolata ne szakadjon meg a gondozást korábban ellátó gyermekotthonnal vagy nevelőszülővel.

Ellenőrzés nélkül kapcsolattartásra jogosult a fiatalkorú

- a védővel,
  - hazája Magyarországon akkreditált diplomáciai képviselőjével, konzuli tisztségviselőjével, ennek hiányában az érdekei képviseletét ellátó állam képviselőjével,
  - nevelésbe vétele esetén a gyermekvédelmi gyámmal,
  - a pártfogó felügyelővel,
  - jogszabályok által az alapvető jogok védelmére feljogosított szervezet tagjával, a nemzeti megelőző mechanizmus feladatainak teljesítésére felhatalmazott munkatársával,
  - vallásgyakorlás céljából a hitéleti szolgálatot ellátó egyházi személlyel és a vallási tevékenységet végző szervezet vallásos szertartást hivatásszerűen végző tagjával.
- A javítóintézettel kötött megállapodás alapján az egyházi jogi személy vagy a vallási tevékenységet végző szervezet által megbízott más személy, jogvédő vagy karitatív tevékenységet folytató civil szervezet tagja, képviselője vagy ilyen szervezet megbízásából eljáró személy is ellenőrzés nélkül tarthat kapcsolatot a fiatalkorúval.
  - A javítóintézeti nevelés végrehajtása során a fiatalkorú kérelmére az igazgató az (1), (3) és (4) bekezdésben meghatározottakon túl más személy számára is engedélyezheti a kapcsolattartást.
  - A fiatalkorúnak a hozzátartozóján kívüli más személlyel való kapcsolattartása a fiatalkorú fejlődése, nevelése érdekében korlátozható, amiről az igazgató dönt.
  - A javítóintézet a kapcsolattartásra jogosult személyeket a fiatalkorúak nyilvántartásában rögzíteni kell.

- A kapcsolattartásra az intézet rendje szerint, látogatásra a javítóintézettel előre egyeztetett időpontban kerülhet sor. A fiatalkorú részére biztosított egyes kapcsolattartási formák gyakoriságának számításakor a hivatalos kapcsolattartókkal történő kapcsolattartást figyelmen kívül kell hagyni.

2.2.1. Levelezés

- A levelezés korlátlan gyakorisággal és terjedelemben történhet. A fiatalkorú által írt, vagy a részére érkezett levelet legkésőbb két napon belül továbbítani vagy kézbesíteni kell.
- A levelezés biztonsági szempontból, tartalmilag – szűrőpróbaszerűen – ellenőrizhető. Az ellenőrzés célja annak megakadályozása, hogy a fiatalkorú a biztonságát vagy az intézmény biztonságos működését sértő vagy veszélyeztető eszközhöz, információhoz jusson, vagy ilyen információt továbbítson. Az ellenőrzés lehetőségéről a fiatalkorút tájékoztatni kell.
- Ha az ellenőrzés során a biztonságot sértő tárgyat vagy információt találnak, a levél nem továbbítható vagy kézbesíthető. A levél továbbításának vagy kézbesítésének a megtagadását a fiatalkorúval közölni kell.
- A fiatalkorúnak a hatóságokkal, nemzetközi szervezetekkel, az alapvető jogok biztosával, valamint a védővel való levelezése tartalmilag nem ellenőrizhető. Ha alapos indok merül fel arra, hogy a fiatalkorú részére érkező, vagy az általa küldött levél nem a címzésben megjelölt hatóságtól, nemzetközi szervezettől, az alapvető jogok biztosától vagy a védőtől származik, vagy nem ezeknek szól, azt a fiatalkorú jelenlétében – jegyzőkönyv egyidejű felvétele mellett – kell felbontani. Az ellenőrzés csak a feladó, illetve a címzett azonosítására szolgálhat.
- A levelezés ellenőrzése szempontjából nemzetközi szervezetnek az a szervezet minősül, amelynek tevékenysége az emberi jogok érvényesülésének vizsgálatára – nemzetközi szerződés alapján – kiterjed.

2.2.2. Telefonbeszélgetés

- A fiatalkorú telefonkészülék használatára hetente két alkalommal legalább tíz perc időtartamban jogosult. A fiatalkorú a javítóintézet által kijelölt telefonkészüléket használhatja.
- A telefonbeszélgetés ellenőrizhető vagy biztonsági okból félbeszakítható. Az ellenőrzés vagy a félbeszakítás lehetőségéről a fiatalkorút tájékoztatni kell.

2.2.3. Csomagküldés

- A fiatalkorú részére küldött csomagot a fiatalkorú a csoportnevelő jelenlétében bontja fel, aki ellenőrzi, hogy a csomag nem tartalmaz-e az intézet rendjét, a fiatalkorú vagy társai egészségét, biztonságát veszélyeztető tárgyat.

2.2.4. Látogatás

- A kapcsolattartók általi látogatást a fiatalok részére kéthetente egy alkalommal kell engedélyezni, legalább harminc perc és legfeljebb két óra időtartamban.
- A látogatást az intézet erre kijelölt helyiségében kell lebonyolítani. A fiatalok egy időben négy személy látogathatja.
- A látogatók élelmiszereken kívül egyéb tárgyat csak engedéllyel adhatnak át a fiataloknak.
- A látogatás félbeszakítható, ha a fiatal vagy látogatója a látogatás rendjét megsérti, és a szabálysértő viselkedéssel figyelmeztetés ellenére sem hagy fel. A látogatást félbe kell szakítani, ha a fiatal vagy látogatója magatartása az intézet biztonságát közvetlenül sérti, vagy veszélyezteti.
- Az igazgató indokolt esetben rendkívüli látogatást is engedélyezhet.
- Egyházi jogi személy, civil szervezet vagy karitatív szervezet képviselője részéről a fiatalok hetente egyszer jogosult látogató fogadására.

2.2.5. A kimenő

- Kimenő hetente egyszer, legalább két óra és legfeljebb tizenkét óra időtartamban engedélyezhető, ha a fiatal legalább egy hónapja a javítóintézetben tartózkodik.
- A kimenő időtartama a javítóintézeti nevelés tartamába beszámít.

2.2.6. Az eltávozás

- Eltávozás kéthetente, egy évben összesen harminc nap terjedelemben, alkalmanként legalább két napra, de legfeljebb öt napra engedélyezhető, amelybe az utazás időtartama is beszámít. Az első eltávozásra a befogadást követő két hónap elteltével kerülhet sor.
- Az eltávozás időtartama a javítóintézeti nevelés tartamába beszámít.

2.2.7. Szabadság

- Szabadság – a tanítási év rendjéhez igazodóan – évente összesen két alkalommal, az iskolai **téli szünet idején legfeljebb tíz napra, az iskolai nyári szünet alatt legfeljebb huszonegy nap időtartamban** engedélyezhető, feltéve hogy a fiatal legalább két hónapja a javítóintézetben tartózkodik. Kivételesen, legfeljebb egy hétre, az a fiatal is hazaengedhető, aki egy hónapja tartózkodik az intézetben.
- A szabadság, kimenő, eltávozás engedélyezése előtt írásban vagy elektronikus úton be kell szerezni a fiatalok a szabadság alatt fogadó szülő, gyám vagy más hozzátartozó nyilatkozatát arról, hogy a fiatal lakhatását, ellátását, felügyeletét ez idő alatt biztosítja, továbbá vállalja az utazás költségeit, és gondoskodik a fiatal visszatéréséről az intézetbe.

- Az utazás költségei a fiatalok kérelmére zsebpénzéből vagy letéti pénzéből is biztosíthatók. Ha az utazás költségei sem az előző módon, sem a fogadó szülő, gyám vagy más hozzátartozó által nem biztosítottak, azokat a javítóintézet megelőlegezheti.
- A szabadságon töltött idő a javítóintézeti nevelés tartamába beszámít.
- Az ideiglenes hatállyal elhelyezett vagy nevelésbe vett fiatalok esetén az eltávozás vagy a szabadság engedélyezése előtt a javítóintézet igazgatója még kikéri a fiatalok gyermekvédelmi gyámjának a véleményét.
- Ha az ideiglenes hatállyal elhelyezett vagy nevelésbe vett fiatalok az eltávozás vagy a szabadság alatt a vele kapcsolattartásra jogosult szülő, vagy más hozzátartozó fogadja, ehhez a fiatalok nevelésbe vétele ügyében eljáró gyámhivatal hozzájárulását is be kell szerezni.
- Az eltávozás és a szabadság engedélyezéséről és időtartamáról előzetesen írásban vagy elektronikus úton tájékoztatni kell a fiatalok lakóhelye szerinti gyámhivatalt és a fiatalok gyermekvédelmi gyámját.
- A fiatalok a kimenő, az eltávozás és a szabadság ideje alatt az azonosító kártyával, valamint az eltávozási engedéllyel igazolja a javítóintézetben kívüli tartózkodásának jogszerűségét.
- A kimenő, az eltávozás és a szabadság alatt a fiatalok a házirendben meghatározottak szerint költhet a zsebpénzéből vagy a letéti pénzéből.
- A kimenő, az eltávozás és a szabadság időtartamát, továbbá az eltávozás és a szabadság esetében a fiatalok kijelölt tartózkodási helyét a fiatalok személyi adatlapjára fel kell jegyezni.

2.2.8. Családi konzultáció és családterápiás foglalkozás

- A fiatalok vagy a törvényes képviselő kérelmére, az igazgató engedélyével, háromhavonta családi konzultáción vehet részt, amely a javítóintézetben megvalósuló kötetlen kapcsolattartási forma. A családi konzultáción a szülő, valamint az vehet részt, aki a Polgári Törvénykönyv alapján a fiatalokkal kapcsolattartásra jogosult, kivéve, ha a bíróság, vagy a gyámhatóság a kapcsolattartási jogot korlátozta vagy megvonta.
- A fiatalok vagy a törvényes képviselő kérelmére, az igazgató engedélyével családterápiás foglalkozáson vehet részt. A családterápiás foglalkozáson nem vehet részt a szülő, ha kapcsolattartásra nem jogosult. A családterápiás foglalkozások számát a terápiás szükségletek határozzák meg.
- A fiatalok családterápiás foglalkozáson való részvétele kivételesen a javítóintézetben kívül is engedélyezhető.
- A családi konzultáció és a családterápiás foglalkozás nem minősül látogatófogadásnak, továbbá az a fiatalok között is engedélyezhető.

2.2.9. Rendkívüli eltávozás

- A hozzátartozó igazolt súlyos betegsége vagy halála esetén az igazgató –az eltávozáson kívül – öt nap rendkívüli eltávozást engedélyezhet, amelybe az utazás ideje is beszámít.
- A rendkívüli eltávozás időtartama a javítóintézeti nevelés tartamába beszámít.
- A letéti pénzzel nem rendelkező fiatalok részére az utazás költségeit a javítóintézet biztosítja.

A javítóintézetből engedéllyel történő távollétre vonatkozó szabályok

- A fiatalok kérelmére az igazgató engedélyezheti, hogy a fiatalok az intézeten kívül vehessen részt istentiszteleten.
- A fiatalok és törvényes képviselője közös kérelmére, valamint a köznevelési vagy szakképzési intézménynek a fiatalok felvételére kötelezettséget vállaló nyilatkozata alapján az igazgató engedélyezheti, hogy a fiatalok a javítóintézeteken kívül folytassa a tanulmányait.
- Ha a javítóintézetben a szükséges orvosi ellátás nem biztosítható, a fiatalok gyógyulása érdekében, szakorvosi vizsgálat és javaslat alapján az igazgató engedélyezheti, hogy a fiatalok tartósan a javítóintézeteken kívül töltsék azt az időt, amely a gyógyulásához szükséges.
- Ha a kábítószer-élvező fiatalokkal szemben a vádemelést elhalasztották és más ügyben javítóintézeti nevelést tölt, az igazgató gondoskodik arról, hogy – ha a javítóintézetben ennek feltételei nem biztosítottak – a fiatalok a javítóintézeteken kívül kábítószer-függőséget gyógyító kezelésben vegyen részt, vagy kábítószer-használatot kezelő más ellátásban vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatásban részesüljön. E feladatok ellátása során a javítóintézet a pártfogó felügyelővel együttműködik.

2.3. Az ösztönző rendszer

2.3.1. Jutalmazás fogalma

- A magatartás szabályozás alapvető módszere, a kívánt viselkedés megerősítése.
- Egy alapvető motiváló eszköz a kezünkben, amely akkor éri el a célját, ha:
  - igazodik a fiatalok életkorához
  - igazodik a személyiségéhez, értelmi színvonalához,
  - arányban áll a jutalmazandó magatartással,
  - valamint ha megfelelő időben és időközönként történik, és ha fokozatos.
- A fiatalok magatartásáért, illetve a tanulásban, a munkában elért eredményeiért, továbbá rendkívüli helyzetben tanúsított helytállásáért jutalomban részesíthető.

2.3.2. A jutalmazás célja:

- A pozitív viselkedésmódnak, továbbá a hibák leküzdésére, a hiányosságok pótlására irányuló erőfeszítésnek az elismerése, megerősítése, ezáltal a fiatalok helyes irányú személyiségfejlődésének elősegítése.

2.3.3. A jutalmazás formái

- A jutalmazás lehet egyéni vagy csoportos, ez utóbbi valamilyen együttes tevékenységért, eredményért adható.
- **Nevelői hatáskörben adható jutalmak:**
  - a) nevelői (osztályfőnöki, szakoktatói) dicséret
- **Igazgatói hatáskörben adható jutalmak:**
  - a) igazgatói dicséret,
  - b) tárgyjutalom,
  - c) korábban kiszabott fegyelmi büntetés elengedése vagy enyhítése,
  - d) egyéni vagy csoportos kulturális vagy sportprogram biztosítása,
  - e) jutalom kimenő engedélyezése,
  - f) jutalom eltávozás engedélyezése ,
  - g) jutalom szabadság engedélyezése.
- Jutalom **kimenő**: a házirendben foglaltak szerint, havonta egyszer, legfeljebb tizenkét órai időtartamra engedélyezhető.
- **Jutalom eltávozás**: évente két alkalommal legfeljebb öt napra engedélyezhető, amelybe az utazás ideje is beleszámít.
- **Jutalom szabadság**: évente összesen egy alkalommal, legfeljebb tíz napra adható.

2.4. A fegyelmi eljárás

Fogalma:

- Fegyelmi vétséget követ el a fiatalok, ha a kötelességét neki felróható módon megszegi, vagy vét a javítóintézeti rendtartás vagy a javítóintézet házirendje ellen, továbbá ha a javítóintézetből megszökik.
- A büntetésnek igazodnia kell a vétség súlyához, a fiatalok személyiségéhez, életkorához. A büntetésnek továbbá figyelemmel kell lennie arra, hogy hányadik fegyelmi vétségét követte el a fiatalok, és tanúsít-e őszinte megbánást.
- A büntetés nem lehet megszégyenítő, megalázó. Nem alkalmazható testi fenyegetés, élelem és ruházat csökkentése vagy megvonása. Kollektív büntetés nem alkalmazható, csoportosan elkövetett cselekedetért csak az abban részt vevő fiatalok büntethetők.

2.4.1. A fiatalokkal szemben a kiszabható fegyelmi büntetések

- a) nevelői figyelmeztetés,
- b) az igazgatói megrovás,
- c) az egyes társas szórakozástól, programtól vagy rendezvénytől eltiltás, amely legfeljebb egy hónapra vonatkozhat,
- d) a kimenő megvonása, amely legfeljebb két hónapra vonatkozhat,
- e) az eltávozás megvonása, amely legfeljebb három hónapra vonatkozhat,
- f) a soron következő szabadságból való kizárás,
- g) zárt jellegű javítóintézeti részlegben való elhelyezés.

2.4.2. A fegyelmi eljárás menete

- A fegyelmi vétséget elkövető fiatalok felelősségét fegyelmi eljárás keretében kell vizsgálni. Az eljárást a fegyelmi vétség elkövetésétől, illetve ismertté válásától, szökés esetén a fiataloknak az intézetbe történő visszakerülését követő három napon belül meg kell indítani, és öt napon belül be kell fejezni.
- Az eljárást háromtagú fegyelmi bizottság folytatja le, amelynek tagjai az e feladattal megbízott igazgatóhelyettes, a növendékügyi előadó, továbbá a fiatalok csoportnevelője vagy indokolt esetben az igazgató által kijelölt nevelő.
- A fegyelmi bizottság feltárja a vétség elkövetésének okát, módját, körülményeit, a fegyelmi eljárás alá vont fiatalok indítékait és felelősségének mértékét.
- Az eljárás során meg kell hallgatni a fegyelmi eljárás alá vont fiatalok és az ügyben érintett más fiatalok vagy intézeti dolgozókat. A meghallgatásról a fegyelmi bizottság jegyzőkönyvet készít, melyet minden meghallgatott aláír.
- A fegyelmi bizottság írásba foglalt határozattal :
  - fegyelmi büntetést szab ki, ha a fiatalok felelőssége megállapítható a vétség elkövetésében,
  - az eljárást büntetés kiszabása nélkül lezárja, ha a fiatalok felelőssége nem állapítható meg.
- A fegyelmi jogkör gyakorlója az eljárást, vagy a fegyelmi büntetés végrehajtását felfüggesztheti, amennyiben a fegyelmi vétséget elkövető fiatalok közvetítői eljárásban vesz részt.
- Közvetítői eljárásra a fiatalok által másik fiatalok sérelmére elkövetett fegyelmi vétség esetén van lehetőség, a közvetítői eljárást a javítóintézet erre kiképzett tagja folytathatja le.
- A közvetítői eljárás csak a fegyelmi vétség sértettje és az elkövető önkéntes hozzájárulásával folytatható le. Az eljárásban a felek egyenrangúak, az eljárás során bármikor visszavonhatják a részvételre vonatkozó hozzájárulásukat és minden egyezségre önként kell jutniuk.

- A közvetítői eljárásban arra kell törekedni, hogy a fegyelmi vétség sértettje és az elkövető között – az elkövető tevékeny megbánását megalapozó – megállapodás jöjjön létre. A megállapodás nem lehet megszegyenítő, megalázó, jogszabályba ütköző vagy ésszerűtlen.
- A fegyelmi eljárást, vagy a fegyelmi büntetés végrehajtását folytatni kell, ha
  - a hozzájárulását akár a fegyelmi vétség sértettje, akár az elkövető visszavonja,
  - nem jön létre megállapodás,
  - az elkövető nem teljesíti a megállapodásban foglaltakat

2.4.3. A javítóintézetből történő engedély nélküli eltávozás

- A fiataikorúnak a javítóintézetből, vagy engedélyezett távolléte alatt a kijelölt tartózkodási helyéről való engedély nélküli eltávozása, továbbá az engedélyezett távollét lejártával a javítóintézetbe való vissza nem térése – e fejezet alkalmazásában – szökésnek minősül. A szökés fegyelmi vétség.
- Szökés esetén a javítóintézet jelentést készít, és az igazgató a jelentés megküldésével haladéktalanul előterjesztést tesz a büntetés-végrehajtási bírónak a fiataikorúval szemben körözés vagy elfogatóparancs kibocsátására.
- A szökésről a javítóintézet értesíti a fiataikorú törvényes képviselőjét, valamint nevelésbe vett fiataikorú esetében a kapcsolattartásra jogosult szülőt és a kirendelt pártfogó felügyelőt. A szökésről a javítóintézet tájékoztatja a fiataikorú lakóhelye szerint illetékes gyámhivatalt, valamint a büntetés-végrehajtás törvényességi felügyeletét ellátó ügyészt.
- A jelentés tartalmazza a fiataikorú természetes személyazonosító adatait, a büntetőhatározatot hozó bíróság megnevezését és határozatának számát, keltét, a fiataikorú személyleírását, vélt feltalálási helyét és a szökés körülményeit. A jelentéshez mellékelni kell a fiataikorú fényképét.
- A fiataikorúnak a javítóintézetbe való önkéntes visszatéréséről – a körözés vagy az elfogatóparancs visszavonása végett – a büntetés-végrehajtási bírót haladéktalanul, de legfeljebb huszonnégy órán belül értesíteni kell.
- A megszökött fiataikorúval szemben fegyelmi eljárást kell indítani. A fegyelmi vétséget megállapító határozatot a fiataikorú törvényes képviselője részére kézbesíteni kell.
- A szökésben töltött idő a javítóintézeti nevelés idejébe nem számít be.
- Szökés esetén a fiataikorúnak a javítóintézetbe visszakérésétől számított két hónapig nem engedélyezhető kimenő, eltávozás vagy szabadság.
- A javítóintézet a szökött fiataikorú visszaérkezéséről értesíti mindazokat, akiket a szökésről értesített.
- A szökésből visszaérkezett fiataikorú csak a szükséges egészségügyi ellenőrzések után térhet vissza a csoportközösségbe.
- A szökésből visszakérült fiataikorút és törvényes képviselőjét tájékoztatni kell a fegyelmi eljárás megindításáról.

- A szökés időtartamát, valamint a visszaérkezés módját a fiatalkorú személyi adatlapjára fel kell jegyezni.

2.4.4. Zárt jellegű javítóintézeti részleg

- Ha a fegyelmi eljárás során megállapítást nyer, hogy a fiatalkorú az intézet rendjét súlyosan megsértette, a fegyelmi bizottság indítványozza az igazgatónak a javítóintézeti tanács (a továbbiakban: intézeti tanács) összehívását.
- Az intézeti tanács az eset összes körülményeit és a fiatalkorú eddigi intézeti életútját megvizsgálja, a fiatalkorút meghallgatja, és javaslatot tesz az igazgatónak a fiatalkorú zárt jellegű javítóintézeti részlegben való elhelyezésére vagy annak mellőzésére. Amennyiben az intézeti tanács nem javasolja az elhelyezést, vagy javaslata ellenére az igazgató mellőzi a fiatalkorú elhelyezését, úgy a fegyelmi bizottság más büntetést szab ki.
- Az igazgató az intézeti tanács javaslatára legfeljebb két hónapi időtartamra zárt jellegű javítóintézeti részlegbe helyezheti a fiatalkorút, ha a javítóintézet rendjét ismételten és súlyosan megsértette. E döntés előtt a nevelő és a pszichológus véleményét be kell szerezni.
- A zárt jellegű javítóintézeti részlegbe helyezést az intézeti tanács javaslatára az igazgató a fiatalkorú magaviselete alapján egy alkalommal további egy hónappal meghosszabbíthatja; a döntéshez a nevelő és a pszichológus véleményét ismételten be kell szerezni.
- A zárt jellegű javítóintézeti részlegben való elhelyezés ideje alatt a fiatalkorú a javítóintézeten kívüli programon – ide nem értve a 367. § (3) bekezdésében felsorolt esetet – nem vehet részt, kimenőre, eltávozásra – a rendkívüli eltávozás esetét kivéve –, valamint szabadságra nem mehet.
- A zárt jellegű javítóintézeti részlegben való elhelyezést meg kell szüntetni, ha a fiatalkorú magatartására figyelemmel a fegyelmi büntetés további végrehajtására már nincs szükség.
- A zárt jellegű intézeti részlegben elhelyezett fiatalkorú viselkedéséről a részleg csoportnevelője kéthetente nevelői véleményt készít, amelyben javaslatot tesz a javítóintézeti tanácsnak az elhelyezés meghosszabbítására vagy megszüntetésére.
- A javítóintézeti tanács a nevelői véleményt figyelembe véve, a fiatalkorú meghallgatása után indítványt tesz az igazgatónak a további elhelyezésre vagy annak megszüntetésére.
- Az igazgató az elhelyezést megszünteti, ha a fiatalkorú magatartása és az elhangzott vélemények alapján úgy ítéli meg, hogy a javítóintézeti nevelés szigorúbb végrehajtására már nincs szükség.
- A zárt jellegű intézeti részleg rendjét a házirend határozza meg. A zárt jellegű intézeti részlegben történő elhelyezés időtartamát a fiatalkorú személyi adatlapjára fel kell jegyezni.

2.5. Az előzetes letartóztatás végrehajtása, szabályai

- A bíróságnak a tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig az ügyész, ezt követően a bíróság (a továbbiakban: rendelkezési jogkör gyakorlója) rendelkezik az előzetesen letartóztatott fiataalkorú:
  - o elkülönítéséről az ugyanabban az eljárásban letartóztatottaktól,
  - o levelezése és látogatása ellenőrzéséről,
  - o levelezésének, a látogató fogadásának és a csomagküldemény átvételének korlátozásáról,
  - o más intézetbe való átszállításáról,
  - o polgári egészségügyi intézményben való elhelyezésről, kivéve, ha arra orvosilag indokolt sürgős esetben kerül sor.
- A fiataalkorú előzetes letartóztatásának megszüntetéséről a bíróság, illetve a vádirat benyújtásáig az ügyész is rendelkezhet.
- Az intézet gondoskodik a rendelkezési jogkör gyakorlója rendelkezéseinek végrehajtásáról. Ha a bírói vagy ügyészi rendelvénnyel az előzetes letartóztatás végrehajtására vonatkozó valamely kérdésben nem tartalmaz rendelkezést, az intézet az általános jogszabályi előírásoknak megfelelően jár el.

2.6. Befogadás szabályai

- Az intézet a fiataalkorút az előzetes letartóztatást elrendelő és a javítóintézetben történő végrehajtásról rendelkező bírósági határozat, valamint az 59. § (2) bekezdésében meghatározottak által kiállított rendelvénnyel alapján fogadja be.
- A fiataalkorú az intézetben saját ruháját viselheti. A fiataalkorúról azonosító kártyát nem kell kiállítani.
- Az intézet az előzetes letartóztatás lejárta után az idejét nyilvántartja.
- A fiataalkorú befogadásáról a meghatározottakon kívül értesíteni kell:
  - az előzetes letartóztatást elrendelő bíróságot,
  - a fiataalkorú lakó- vagy tartózkodási helye szerint illetékes rendőrkapitányságot,
  - az ügyészt, a vádirat benyújtásáig.
- Ha a befogadáskor a javítóintézet arról szerez tudomást, hogy a fiataalkorúnak felügyelet nélkül maradt kiskorú gyermeke van, a 13. § (6) bekezdése szerinti intézkedésen túl erről értesíti:
  - o a nyomozás befejezéséig a nyomozó hatóságot,
  - o a nyomozás befejezését követően, a vádirat benyújtásáig az ügyészt, vagy
  - o a vádirat benyújtását követően a bíróságot.
- A fiataalkorú személyazonosító igazolványát a fogva tartási hely megváltoztatásáig, illetve szabadulásáig az intézetben kell őrizni.

2.7. Ellátás szabályai

- A fiataikorút csak akkor kell ellátni ruházattal, ha nincs megfelelő saját ruhája.
- A fiataikorú zsebpénzellátásban nem részesül.
- Ha a fiataikorú nem rendelkezik letéti pénzzel, az intézet biztosítja számára havonta legalább két levél továbbításának postaköltségét.

2.8. Felügyelet szabályai

- A fiataikorú felügyeletéről a javítóintézet rendjének fenntartása érdekében biztonsági rendszer működtetéséhez szükséges technikai eszközökkel is gondoskodni kell.

2.9. Oktatás, képzés, munkafoglalkoztatás szabályai

- A fiataikorú intézeten kívüli oktatásban, képzésben, munkafoglalkoztatásban nem vehet részt.

2.10. Jutalmazás szabályai

- Az előzetes letartóztatásban levő fiataikorú számára intézeten kívüli program, kimenő, eltávozás és szabadság, betegszabadság nem engedélyezhető.
- Ha a rendelkezési jogkör gyakorlója engedélyezte a fiataikorú számára, hogy felügyelettel meglátogassa súlyosan beteg hozzátartozóját, illetve részt vegyen hozzátartozója temetésén, megkeresi az intézet székhelye szerint illetékes rendőri szervet a fiataikorú kísérése érdekében.

2.11. Szökés

- Előzetes letartóztatásban levő fiataikorú szökéséről az intézet igazgatója haladéktalanul értesíti az intézet székhelye szerinti rendőri szervet és azt a megyei, fővárosi főügyészséget is, amelynek a területén a fiataikorúval szemben a büntetőeljárás folyamatban van, valamint a rendelkezési jogkör gyakorlóját.

2.12. Kapcsolattartás

- Az intézet gondoskodik arról, hogy a fiataikorú a hozzátartozójával vagy az engedélyezett más személlyel ellenőrzés mellett érintkezzen.
- Az ellenőrzés nélküli érintkezés lehetőségét kell biztosítani - az intézet házirendje szerint - a fiataikorú és:
  - o védője,
  - o a jogszabályok által az emberi, állampolgári, valamint a nemzeti és kisebbségi jogok védelmére feljogosított szervezet tagjai,
  - o vallásgyakorlás céljából az egyház képviselője,
  - o a kirendelt pártfogója,
  - o hazája Magyarországon akkreditált diplomáciai, konzuli képviselője, ennek hiányában az érdekei képviseletét ellátó állam képviselői között.

- A látogatásból ki kell zárni azt, akivel a fiatalkorú kapcsolattartását a rendelkezési jogkör gyakorlója nem engedélyezi, illetve azt akinek magatartása a fiatalkorú vagy az intézet biztonságára veszély jelent.
- A fiatalkorú látogatása ellenőrzésének részletes szabályait a házirend tartalmazza.
- A levelezés biztonsági okokból szűrőpróbaszerűen ellenőrizhető. Az ellenőrzés célja annak megakadályozása, hogy a fiatalkorú a biztonságát vagy az intézmény biztonságos működését sértő vagy veszélyeztető eszközhöz, információhoz jusson, illetve ilyen információt továbbítson.
- A fiatalkorúnak a hatóságokkal, továbbá a jogszabályok által az emberi, állampolgári, valamint nemzeti és kisebbségi jogok védelmére feljogosított szervezetekkel és a védővel való levelezése nem ellenőrizhető. Ha gyanú merül fel arra nézve, hogy a fiatalkorú részére érkező levelek nem a feladóként feltüntetett hatóságtól, szervezettől vagy a védőtől származnak, a levelet a fiatalkorú jelenlétében kell felbontani, és arról jegyzőkönyvet kell felvenni.
- Ha az ellenőrzés során a biztonságot sértő tárgyat vagy információt találnak, a levél nem továbbítható, illetve kézbesíthető. A levél továbbításának, illetve kézbesítésének a megtagadását a fiatalkorúval közölni kell.
- A telefonbeszélgetés ellenőrzésére az (5)-(7) bekezdésben foglaltakat kell megfelelően alkalmazni azzal, hogy a beszélgetés biztonsági okból megszakítható.

2.13. A végrehajtás helyének megváltoztatása

- Ha a fiatalkorú tartósan szembeszegül a javítóintézet rendjével, vagy társai, illetve az intézeti dolgozók testi épségét, az intézet biztonságát súlyosan veszélyeztető magatartást tanúsít, az intézet igazgatója erről értesíti az ügyészt, és kéri az előzetes letartóztatás végrehajtási helye megváltoztatásának indítványozását.
- Ha a bíróság az előzetes letartóztatás végrehajtási helyének megváltoztatását rendeli el, az intézet a fiatalkorú átszállítása érdekében megkeresi az intézet székhelye szerint illetékes rendőri szervet.
- Átszállításkor az intézet a fiatalkorú előzetes letartóztatására vonatkozó iratokat, a fiatalkorútól átvett tárgyakat, értéktárgyakat, személyazonosító igazolványt is átadja a rendőri szervnek a büntetés-végrehajtási intézet részére történő továbbítás céljából.

2.14. A társadalmi reintegráció előkészítése

- Az elbocsátás,
- Az utógondozás szabályai, pedagógiai jelentősége

2.14.1. Ideiglenes elbocsátás és elbocsátás a javítóintézetből

Ideiglenes elbocsátás

- A fiatalkorút a Btk. 121. § (1) bekezdésében foglalt feltételek fennállása esetén a javítóintézetből ideiglenesen el kell bocsátani, ha a javítóintézeti nevelés alatti magatartására tekintettel alaposan feltehető, hogy a fiatalkorú helyes irányú fejlődése a javítóintézeti elhelyezés nélkül is elérhető. A bíróság az ideiglenes elbocsátással egyidejűleg a fiatalkorút pártfogó felügyelet alá helyezi.
- Kizárt az ideiglenes elbocsátása annak a fiatalkorúnak, akinek a fegyelmi felelősségét a javítóintézet engedély nélküli elhagyása miatt legalább három alkalommal megállapították.
- Kivételesen, a fiatalkorú megváltozott magatartására figyelemmel, az intézeti tanácsnak az ideiglenes elbocsátás esedékessége előtt két hónappal megtett előterjesztése alapján a büntetés-végrehajtási bíró dönthet a fiatalkorú ideiglenes elbocsátásáról. Ilyen kérelemmel a fiatalkorú, a védője és a törvényes képviselője is élhet.
- Az ideiglenes elbocsátásra, annak esedékességét megelőző két hónappal, az intézeti tanács tesz előterjesztést a büntetés-végrehajtási bírónak. Az előterjesztéshez a nevelő és a pszichológus véleményét mellékelni kell. Az előterjesztésben javaslatot kell tenni az ideiglenes elbocsátás időpontjára és arra, hogy a pártfogó felügyelet alatt milyen külön magatartási szabályok megállapítása segítené a fiatalkorú helyes irányú fejlődését.
- Az ideiglenes elbocsátás véglegessé válik, ha a fiatalkorú annak tartama alatt betölti a huszonegyedik életévét.
- A javítóintézet a fiatalkorú ideiglenes elbocsátásának várható időpontjáról legalább két hónappal korábban értesíti a fiatalkorú lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes pártfogó felügyelői szolgálatot, és a pártfogó felügyelővel együttműködve előkészíti az ideiglenes elbocsátást.

2.14.2. Az ideiglenes elbocsátás előkészítése során

- a javítóintézeti elbocsátás előkészítésében az utógondozónak nagy szerepe van, aki az előkészítés során tájékoztatást kér a csoportnevelőtől, a pszichológustól a fiatalkorú magatartásáról, iskolai eredményeiről, munkavégzéséről, személyiségállapotáról, továbbtanulásra, munkavégzésére való alkalmasságáról, továbbá meghallgatja a fiatalkorút az elbocsátás utáni terveiről.

- a javítóintézet annak esedékessége előtt legalább három hónappal a külön magatartási szabályok előírása érdekében a büntetés-végrehajtási bírónál pártfogó felügyelői vélemény beszerzésére javaslatot tehet,
- a fiatalkorú családját, gondozóját fel kell készíteni a fiatalkorú visszafogadására, vagy ha a családba való visszatérés nem lehetséges, megfelelő elhelyezéséről kell gondoskodni, nagykorúsága elérése esetén elő kell segíteni, hogy – legalább – lakhatása biztosítva legyen,
- elő kell segíteni továbbá azt, hogy a fiatalkorú folytathassa tanulmányait vagy munkába álljon.
- Az ideiglenes elbocsátást meg kell szüntetni, ha a fiatalkorú a pártfogó felügyelet magatartási szabályait súlyosan megszegi. Ha a magatartási szabályok megszegése miatt az ideiglenes elbocsátás megszüntetésének lehet helye, a pártfogó felügyelő vagy a rendőrség – a pártfogó felügyelő egyidejű értesítése mellett – a bizonyítási eszközök megjelölésével a megszüntetés érdekében az ügyészhez fordul.
- Ha az ideiglenesen elbocsátott fiatalkorú javítóintézeti nevelésének folytatását vagy ideiglenes fogamatba vételét rendelték el, a fiatalkorút az az intézet fogadja vissza, amelyikből elbocsátották.

2.14.3. Végleges elbocsátás

- Ha a fiatalkorú a huszonegyedik életévét betöltötte, az igazgató a javítóintézetből elbocsátja.
- Ezen kívül megszűnik a javítóintézeti nevelés, ha:
  - a) a bíróság által meghatározott tartama letelt,
  - b) a fiatalkorút a javítóintézeti nevelés tartama alatt szabadságvesztésre ítélik (Btk. 122. §).-

A végleges elbocsátás várható időpontja előtt a javítóintézet – a gyermekjóléti szolgálat segítségével – előkészíti, megszervezi és segíti a fiatalkorú családjába való visszatérését, vagy ha ez nem lehetséges, önálló életének megkezdését, munkaerő-piaci elhelyezkedését, szükség esetén átképzését. A családjába visszatérni nem tudó fiatalkorú részére a javítóintézet lakhatási lehetőséget keres.

A javítóintézet a 18 év alatti fiatalkorú végleges elbocsátása esetén az elbocsátás várható időpontjáról tájékoztatja a fiatalkorú lakóhelye szerinti gyámhivatalt, és ezzel egyidejűleg megküldi a fiatalkorúról készített nevelői véleményt.

2.14.4. Az ideiglenes és a végleges elbocsátás közös szabályai

- A fiataikorú ideiglenes és végleges elbocsátásáról és annak időpontjáról a javítóintézet értesíti:
  - a) a fiataikorú lakóhelye szerinti gyámhivatalt
  - b) a nevelésbe vett fiataikorú nevelésbe vételét elrendelő gyámhivatalt,
  - c) a fiataikorú törvényes képviselőjét, és
  - d) a nevelésbe vett fiataikorú szülőjét, ha szülői felügyeleti jogát a bíróság nem szüntette meg
- A tizennyolcadik életévét be nem töltött fiataikorú elbocsátása vagy ideiglenes elbocsátása előtt hatvan nappal a törvényes képviselőt értesíteni kell.
- A fiataikorút szabadítása esetén a szülői felügyeleti jogot gyakorló szülőnek vagy a gyámnak kell átadni a javítóintézet székhelyén. A törvényes képviselő írásbeli hozzájárulása esetén a fiataikorú kísérő nélkül hagyhatja el a javítóintézetet.
- Ha a fiataikorú szülőjéhez vagy gyámjához történő hazatérésére megtett intézkedések nem vezetnek eredményre, akkor a javítóintézet megkeresi a gyámhatóságot a szükséges gyermekvédelmi intézkedés megtétele érdekében.
- Ha a fiataikorú törvényes képviselője nem jelent meg az átvétel érdekében és nem járult hozzá a fiataikorú kísérő nélküli eltávozásához, a javítóintézet haladéktalanul megkeresi a fiataikorú ideiglenes elhelyezése érdekében a gyermekek védelméről szóló törvényben feljogosított szervet és gondoskodik a fiataikorúnak az ideiglenes hatályú elhelyezéséről rendelkező határozatban megjelölt gondozási helyre történő szállításáról.
- Ha a nevelésbe vett fiataikorú szabadulásakor a gyermekvédelmi gyám nem jelent meg a fiataikorú átvétele érdekében, a javítóintézet haladéktalanul értesíti a fiataikorú gyermekvédelmi gyámját működtető területi gyermekvédelmi szakszolgálatot a fiataikorú gondozási helyére történő szállításának megszervezése érdekében.
- Az elbocsátáskor vagy ideiglenes elbocsátáskor a fiataikorú részére kell kiadni a letéti pénzét, a letétként kezelt értéktárgyait, a saját ruházatát, továbbá a személyazonosító igazolványát, iskolai bizonyítványát, valamint az elbocsátó levelét.

2.15. Utógondozás

- Az intézet utógondozó részlegét működtethet azon elbocsátott fiataikorúak számára, akik a családjukba nem térhetnek vissza, és az elbocsátás idejére nem sikerült számukra lakhatási lehetőséget és megélhetési feltételeket teremteni.
- Az utógondozó részlegben helyezhető el az a fiataikorú is, aki tanulmányait szeretné befejezni az intézeti oktatásban, képzésben.
- Az utógondozói részlegen történő elhelyezés engedélyezéséről – a fiataikorú írásbeli kérelmére – az intézeti tanács javaslatára az igazgató dönt.

2.15.1. Az elhelyezést az igazgató megszünteti

- a) a fiatalok kérelmére,
  - b) ha az elhelyezés okai megszűntek,
  - c) ha a fiatalok a javítóintézet rendjét megszegi.
- Az utógondozó részlegén való elhelyezésről - a fiatalok írásbeli kérelmére - az intézeti tanács javaslatára az igazgató dönt.
  - Az utógondozó segítséget nyújt a fiatalok számára a lakhatási és megélhetési feltételek megteremtéséhez és a fiatalok önálló életének megkezdéséhez.
  - Az intézetből elbocsátott fiatalokról az intézet nyilvántartást vezet, és a pártfogó felügyelő jelentései alapján figyelemmel kíséri életkörülményeinek alakulását. A fiatalok kérésére segítséget nyújt - a pártfogó felügyelővel együttműködve - problémái megoldásában.